

IMPORTANȚA DEZVOLTĂRII GÂNDIRII LATERALE LA PREȘCOLARI

Educ. Cozmei Mihaela
G.P.N. "Obcini" Suceava

Gândirea laterală este abilitatea de a gândi creativ, de a ieși ușor dintr-o zonă a confortului. Gândirea laterală presupune renunțarea la limite, la modul de gândire tradițional și eliminarea prejudecăților. Această trăsătură de personalitate este un atu important, indiferent de priorități, ocupație sau vârstă.

Gândirea laterală este strâns legată de intuiție, creativitate și dispoziție, toate au aceeași bază, însă gândirea laterală este un proces deliberat. Este un mod de folosire a minții, ca și gândirea logica, dar de alt tip.

Dacă gândim lateral, nu ne impunem punctul de vedere ca fiind singurul corect. Nu ne certăm cine are dreptate și cine nu, nu punem etichete, nu schimbăm vorbe ce pot supăra. Acceptăm variantele copiilor și ne dăm seama că uneori ei sunt cei care fac cea mai bună alegere, ei au cele mai originale idei. Învățăm să considerăm orice variantă posibilă și interesant modul în care vede altcineva aceeași situație. Devenim empatici, deschiși, comunicativi, interesați de alte idei, diferite de cele pe care le-am găsit noi. Devine tot mai interesant să provoci copiii în diverse situații și să vezi ce idei pot apărea. Învățăm alături de copii să lucrăm în echipă, să eliminăm înverșunarea, stresul și să obținem mai multe variante bune pentru rezolvarea unei singure probleme. Nu ne mai deranjează răspunsurile ce par a nu avea nimic comun cu întrebarea, încercăm să privim lumea prin ochii copilului și vom vedea o altă realitate, poate mai frumoasă ca cea închistată de reguli, de căi plauzibile, de negații. Copiii se bazează pe intuiție, puțină cunoaștere și pe curajul de a spune ce gândesc, fără teama că vor greși.

Deși gândirea laterală se confundă uneori cu creativitatea, cele două sunt totuși diferite: pe când creativitatea se observă în rezultat, gândirea laterală este descrierea unui proces. A gândi diferit nu e sinonim cu a gândi creativ. Cu toate acestea gândirea laterală contribuie, la fel ca și în cazul gândirii logice, la dezvoltarea creativității.

În sistemul de învățământ suntem puțin familiarizați cu această sintagmă, pe care obișnuim să o înlocuim cu conceptul de creativitate sau imaginație, totuși gândirea laterală a copiilor este de multe ori activată fără să ne dăm seama. O modalitate prin care facem acest lucru este atunci când folosim metodele active, metode ce încurajează copiii să elaboreze cu încredere cât mai multe și diferite idei. Metodele activ-participative, ce potențază gândirea laterală și pe care le putem utiliza în grădiniță, sunt multiple. În continuare voi exemplifica câteva situații care au contribuit la dezvoltarea gândirii laterale a copiilor prin utilizarea următoarelor metode: brainstormingul, metoda pălăriilor gânditoare, metoda cubului.

Brainstormingul: Una dintre metodele active prin care se dezvoltă gândirea laterală deoarece se manifestă prin generarea de idei diferite pentru rezolvarea unei probleme este Brainstormingul. Brainstorming se și interpretează drept „asaltul de idei”. Este una dintre cele mai utilizate metode active în grădiniță, copiii fiind solicitați să găsească, fără teama de a greși, soluții la diferite probleme.

Exemplu: Adresând întrebarea „Cum va ajunge Moș Crăciun la ei dacă nu mai are sanie?”, copiii au răspuns

- Renul Rudolf face o vrajă cu nasul;
- Cheamă un taxi;

- Le trimite prin poștă;
- Împrumută sania elfilor;
- Repară;
- Face o altă sanie;
- Face o magie ca să ajungă;

Metoda pălărilor gânditoare: E o metodă ce vizează generarea de idei din mai multe puncte de vedere prin interpretarea de roluri în funcție de pălăria aleasă. Sunt 6 pălării gânditoare, fiecare având câte o culoare: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru. Membrii grupului își aleg pălăriile și vor interpreta astfel rolul specific fiecărei pălării. Pălăria albă informează, pălăria roșie spune ce simte, pălăria galbenă face aprecieri pozitive, cea neagră identifică erori, pălăria verde generează idei noi, iar pălăria albastră concluzionează, clarifică. Cu ajutorul acestor pălării copiii formulează și organizează idei despre o temă din mai multe puncte de vedere.

De exemplu povestea “Ursul păcălit de vulpe”

Primind cele 6 pălării, copiii au interpretat roluri specifice pălăriei pe care o aveau. Astfel, **pălăria albă** a povestit ce s-a întâmplat cu cele două personaje; **pălăria roșie** și-a exprimat mila, dar și ironia față de urs, precum și supărarea pe vulpe; **pălăria galbenă** a încercat să facă aprecieri pozitive spunând că ursul nu și-a pierdut decât coada și că el poate pescui cu labele; **pălăria neagră** a criticat-o pe vulpea șireată, care putea să îi dea și ursului un pește și pe ursul care a fost lacom; **pălăria verde** s-a gândit că poate, a doua zi, va trece iar o căruță din care vor cădea pești, pe care îi va putea lua ursul; iar **pălăria albastră** a concluzionat că toate pățaniile ursului s-au întâmplat din cauza lăcomiei și prostiei lui.

Metoda cubului: Este o metodă prin care se explorează o situație din mai multe perspective, oferind copiilor posibilitatea de a dezvolta competențele necesare unei abordări complexe și integratoare. Cerințele de pe cub: descrie, compară, asociază, analizează, aplică, argumentează nu fac altceva decât să îi ajute pe copii să abordeze o problemă din mai multe puncte de vedere, să genereze astfel idei din mai multe perspective, toate ideile contribuind, până la urmă, la consolidarea și clarificarea cunoștințelor despre o temă, la rezolvarea unei probleme.

De exemplu, în cadrul proiectului tematic „Toamna”, prin această metodă, am consolidat și evaluat legumele și fructele specifice anotimpului. Astfel, copiii au descris, au comparat, au analizat legume și fructe, au explicat ce se poate prepara din ele (aplică), au argumentat de ce le plac sau de ce nu le plac anumite legume sau fructe sau de ce e bine să le consumăm și și-au exprimat ideile care le vin în minte când se gândesc la fructe și legume (asociază).

Cele șase fețe ale cubului nu au făcut, până la urmă, decât să sintetizeze informațiile despre temă, ajutându-i pe cei mici să o privească din mai multe puncte de vedere.

Metodele interactive dezvoltă și stimulează capacitățile intelectuale, cognitive, gândirea divergentă, gândirea critică, gândirea laterală, capacitatea de ascultare, ascultarea activă, capacitatea de comunicare, capacitatea de înțelegere, de cunoaștere de sine și recunoaștere a calităților partenerilor, coechipierilor, capacitatea de evaluare și autoevaluarea, capacitatea de sinteză, capacitatea de decizie, de comparație și generalizare, de descriere, de abstractizare, de argumentare, de aplicare.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

A educa nu mai poate însemna a „fabrica” oameni conform unui model comun, unic, ci înseamnă a elibera din fiecare om ceea ce-l împiedică să fie el însuși, și a-i da posibilitatea să se împlinească, să se realizeze conform felului său singular de a fi în lume.

Bibliografie:

1. Edward de Bono – Gândirea laterală (traducere Sabina Dorneanu), Editura Curtea Veche, București, 2011
2. ***, (2008), Curriculum pentru învățământul preșcolar.
3. <http://www.psihologic.ro/blog-psihiolog-galati/gandire-laterala/>